

Här kommer två kommentarer till Musketörernas bok "Återvinnningen".

Tom Alandh, dokumentärfilmare, journalist och producent:

"På väg till Växjö för att filma "Macken", ett annat "återvinningsprojekt", läser jag på tåget "Återvinnningen". Det är en bok fylld med berättelser om livet både därnere och där borta, och om hur svårt det kan vara att passa in, att bli sedd och att räknas med. Och dom som berättar vet vad dom talar om efter alla år i livets hårda skola. Riktiga människor som berättar om hur det är att vara människa. Det är stort och det griper tag. Och man tänker efter en bra stund.

Och jag är stolt över att finnas med i Musketörernas marginal."

Susanna Alakoski, författare och krönikör:

"När jag intervjuades om ordet utanförskap 2008 ansåg jag att termen utanförskap blev fel använd från början. Det användes kopplat till antalet arbetade eller inte arbetade timmar med en nästan klinisk klang, utan medmänsklig ton. Det blev kopplat till strikta ekonomiska uträkningar, till diagram och tabeller. Människan som lönsam. Ordet föll därför pladask i mina öron. Blev snarare ett politiskt korrekt ord än ett med brännande innehåll. Jag tänkte att vi i framtiden nog skulle bli tvungna att börja om från början, tala om människor som människor.

Så glad jag blev. I Återvinnningen återfår ordet sin rätta innebörd. Utanförskap är inget annat än ett ord för människor i mänskliga kriser, som går att åtgärda med rätt inställning och stöd. Musketörerna berättar hur.

Jag tyckte också att "känna sig utanför" hade med demokrati att göra, med empati. Att minska människors känsla av utanförskap skulle således handla om ett visionärt, medmänskligt projekt där människor blir tagna på allvar som människor, inte maskiner. Musketörerna har fingertoppskänsla för just detta: medmännisklighet.

Jag önskade vidare att ordet utanförskap skulle förstås som en psykologisk känsla av att tillhöra eller inte. Att det handlade om att vi människor vill känna oss delaktiga i demokratiska processer, känna oss lyssnade på, bli tagna på allvar när och om vi blir sjuka, hamnar i livskriser, får svårt med pengar, eller är olyckliga på grund av exempelvis ett dödsfall eller en olycka. Musketörerna förstår detta och förmedlar vad det handlar om när människor hamnar i eländiga situationer. Hur nedbrytningsprocesser går till.

Vad innebär det att skada sig på jobbet?

Hur hamnar man i skogen, eller i ett garage?

Vad innebär det att förlora nära&kära i missbruk?

I dödsolyckor?

Hur ska jag få hjälp att bo när mamma dör?

Hur gör jag om jag inte är stark, frisk, äger ett stort kontaktnät?

Om jag inte har tillräckligt med utbildning, pengar?

Hur slåss lilla jag mot de stora blanketterna?

Mot trånga system, höga krav och rigida system?

*Hur ska jag orka när min självkänsla med tiden blir mindre än en sackett?
Och när jag förlorat allt, hur får jag tillbaka människovärdet? Hur ska jag försörja mig och barnen när den råa arbetslösheten har slagit till?
Hur finner jag mening i livet när jag förlorat allt, till och med mina tänder?*

Återvinnningen är en berättelse om hur livet kan komma tillbaka. Inte genom tur eller lottovinster, inte genom passiva bidrag. Arbetsmodellen är att först hjälpa sig själv, sedan hjälpa andra. Musketörerna visar modellen.

*Utanförskap är inte nödvändigt men resan bort från utanförskapet är det.
Vägen ut vet Musketörerna."*